

در روز هجدهم دسامبر سال 2014، شبکه خبری بی‌بی‌سی در قالب برنامه روتین یک ساعته خود موسوم به پانوراما مستندی پخش کرد (1) که موضوع آن نقض گسترده حقوق کارگران شاغل در یکی از کارخانه‌های چینی تولید محصولات اپل و همچنین به‌کار گرفتن کودکان اندونزیایی برای استخراج غیرقانونی بخشی از قلع مورد نیاز برای جوشکاری محصولات این شرکت بود. پخش این مستند در رسانه‌های گوناگون بازتاب وسیع و متفاوتی داشت، تا جایی که شماری از رسانه‌های جهان پیکان انتقاد را این بار به سوی خود پانوراما نشانه رفتند و سازندگان مستند را به داوری یک‌سویه متهم کردند. پس از پخش این مستند، جف ویلیامز نایب‌رییس سازوکارهای اپل با ارسال ایمیلی برای کارکنان اپل در بریتانیا تأسف عمیق خود درباره این موضوع را اعلام کرد و افزود اپل همه ادعاهای مطرح شده در این برنامه را بررسی خواهد کرد. در این مقاله، ضمن بازنمایاندن دیدگاه‌های شماری از رسانه‌ها، مقاله بی‌بی‌سی درباره این مستند و خلاصه‌ای از متن ایمیل ویلیامز خطاب به کارمندان بریتانیایی اپل را نیز فراروی‌تان نهاده‌ایم.

نقد و نقدی بر نقد

پی‌سی ورلد در مقاله‌ای به قلم کرک مک‌ال‌هرن می‌نویسد: «هر دستگاهی که این مقاله را روی آن مطالعه می‌کنید، در یک کارخانه چه‌بسا در چین ساخته شده است. همه سازندگان بزرگ کامپیوتر محصولات خود را در این کشور می‌سازند و سر هم می‌کنند. کشوری که از حیث رعایت حقوق کارگرانش شهرت مطلوبی ندارد. اپل نیز یکی از همان شرکت‌ها است.» اپل از سال 2007 تاکنون درباره روند پیشرفت مسئولیت کارخانه‌های تأمین‌کننده محصولات خود گزارش‌های منظمی را در وب‌سایتش منتشر کرده است (Supplier Responsibility Progress Reports) ². موضوع این گزارش‌ها تلاش‌های اپل برای بهبود اوضاع کارکنان خود است (گزارش سال 2014 را می‌توانید در [این نشانی](#) مطالعه کنید).

آیا این کار تفاوتی هم در اوضاع ایجاد کرده است؟ این موضوعی است که ریچارد بیلتون خبرنگار بی‌بی‌سی در پی پاسخ به آن بود. بی‌بی‌سی چندی پیش در برنامه روتین خود موسوم به پانوراما فیلم مستندی پخش کرد که می‌خواست دریابد پس از سلسله خودکشی‌های شماری از کارکنان کارخانه فاکسکان (Foxconn) در سال 2010 که موج خبری و انتقادی بزرگی را پدید آورد و اعلام متعهد شدن اپل برای بهبود اوضاع در کارخانه‌های عضو زنجیره تأمین محصولات این شرکت، آیا تغییری در اوضاع پدید آمده است یا نه.

شکل 1: به گفته گزارش‌گران پانوراما، بسیاری از کارگران از شدت خستگی در ساعات‌های کاری نیز به خواب می‌روند.

فیلم با تیتراژ «واقعیت درباره اپل و آی‌فون شما» آغاز می‌شود و نخستین نماهای آن هواداران پروپاقرص اپل را در روز عرضه آی‌فون 6 نشان می‌دهد (برای رعایت انصاف باید گفت که خود این خبرنگار نیز در آغاز مستند اظهار می‌دارد که از کاربران محصولات اپل است و از یک آی‌فون و مک‌بوک استفاده می‌کند). سپس، مستند پانوراما به بررسی این موضوع می‌پردازد که چرا اپل بیشتر سخت‌افزارهای مورد نیاز خود را در چین تولید می‌کند و پاسخ می‌دهد که هم‌اکنون یک میلیون نفر به کار تولید محصولات اپل اشتغال دارند و جز چین هیچ کشور دیگری نمی‌تواند این نیروی کار پرشمار را با هزینه‌ای چنین اندک گرد هم آورد.

در ادامه، خبرنگار بی‌بی‌سی به پگاترون می‌رود. پگاترون کارخانه‌ای است در منطقه‌ای کوچک و بی‌روح در شانگهای و در حوالی آن اقامتگاه‌هایی وجود دارند که بیشتر شبیه زندان هستند و هشتاد هزار کارگر این کارخانه را در اتاق‌های کوچک و پرجمعیت خود جای داده‌اند. پس از خودکشی کارگران فاکسکان در سال 2010، اپل همکاری خود را با آن کارخانه متوقف و این بار با پگاترون قرارداد همکاری امضا کرد. به نظر می‌رسد در پگاترون نیز اوضاع بهتر از جاهای دیگر نیست. سه خبرنگار چینی بی‌بی‌سی برای این که بتوانند از وضعیت جاری پگاترون مستند تهیه کنند، به عنوان کارگر برای کار در این کارخانه ثبت‌نام کردند و سپس با دوربین‌های مخفی خود فرآیند تولید، از استخدام کارگران گرفته تا آموزش آن‌ها و همچنین روزهای کاری واقعی را به تصویر کشیدند. فیلم‌های ثبت شده با دوربین‌های مخفی این خبرنگاران، یادآور آگهی تبلیغاتی معروف اپل در سال 1984 است که برای حمله به رقیبش (آی‌بی‌ام) ساخته شده بود. با این تفاوت که این بار آن فضای شرارت‌بار کارخانه‌ای است که محصولات اپل را تولید می‌کند. واقعیت موجود در پگاترون با آن آگهی قدیمی که در آن محصولات اپل به‌دقت و توسط روبات‌ها ساخته می‌شدند، تفاوت فراوانی دارد. از همان لحظه ورود به کارخانه با کارگران بدرفتاری می‌شود. سر آن‌ها داد می‌زنند، وادارشان می‌کنند تا پشت سر هم حرکت کنند و کارت‌های شناسایی آن‌ها را می‌گیرند تا هیچ‌کدام محل کار خود را ترک نکنند (در حالی که در چین همه مردم باید همیشه کارت شناسایی خود را همراه داشته باشند). ساعات‌های کاری آن‌ها بسیار طولانی است. آن‌ها باید در هر شیفت دوازده ساعت کار کنند و اغلب اضافه‌کاری اجباری دارند. بسیاری از کارگران در وقت‌های استراحت و حتی موقع آماده‌سازی ماشین‌ها خوابشان می‌برد. وقتی پس از این روزهای کاری طولانی به اقامتگاه‌ها خود برمی‌گردند، آن قدر خسته‌اند که توان اندیشیدن به اسارت در این خوابگاه‌های زندان‌گونه را ندارند.

کارخانه‌های اسباب‌بازی سخن گفته است. همچنین، وبسایت این نهاد حاوی گزارشی از سال 2013 است که به تعهدات عمل‌نشده اپل پرداخته و به‌نظر می‌رسد بی‌بی‌سی نیز در مستند خود از این گزارش به‌عنوان منبع استفاده کرده است. در هیچ بخشی از شناسنامه فیلم به این موضوع اشاره نشده و گفته نشده است که آیا ضبط فیلم توسط دوربین مخفی نتیجه بررسی هجده ماهه خبرنگاران در پگاترون است یا نه.

«عمیقاً آزرده»

جف ویلیامز نایب رییس عملیات اپل در واکنش به مستند بی‌بی‌سی با ارسال ایمیلی 3 به همه کارکنان شرکت در بریتانیا نوشت: «او و تیم کوک از اظهارات مستند فوق مبنی بر این‌که اپل در زنجیره تأمین محصولات خود تعهداتش را درباره کارگران نادیده می‌گیرد یا مشتریان را به هر روی گمراه می‌کند، عمیقاً آزرده شده‌اند.» به‌گفته ویلیامز: «اپل پیش‌تر اطلاعاتی را با بی‌بی‌سی به‌اشتراک گذاشته بود که در نسخه نهایی فیلم به این اطلاعات هیچ اشاره‌ای نشده است.» از دید مک‌آل‌هرن، بدیهی است کارگران شاغل در کارخانه‌های کشورهای در حال توسعه، چه کارخانه‌های تولید لباس که اوضاع سختی بر آن‌ها حکم‌فرما است و چه کارخانه‌هایی که ابزارهای فناورانه در آن‌ها ساخته می‌شود، با وضعیت کاری نامطلوبی روبه‌رو هستند. ضروری است که به آن‌ها توجه و برای بهبود وضعیت‌شان تلاش شود. اما منحصر شدن انتقادات به اپل، به این علت که این شرکت هدف آسانی است، کار روزنامه‌نگاری پیش‌پاافتاده‌ای است. باید بررسی شود که آیا اپل برای تغییر نحوه رفتار کشورها با کارگران‌شان به‌اندازه کافی می‌کوشد یا نه. آیا اپل می‌تواند به‌تنهایی این اوضاع را تغییر دهد؟ برای برجیدن این وضعیت اسفبار نه تنها اپل، بلکه همه شرکت‌هایی که تولید کالاهای‌شان را به کارخانه‌های چینی می‌سپارند، باید مورد توجه و بررسی قرار بگیرند. همچنین، نباید اجازه داد تا دیگران نیز چنین رویه‌ای را پی بگیرند.

Indonesian Tin Working Group

Indonesian Tin Working Group (ITWG) is a non-profit organization that was established in 2008. Its primary focus is on improving the working conditions and safety of tin miners in Indonesia. The group has been instrumental in raising awareness about the dangers of illegal mining and the impact of tin mining on the environment and local communities. ITWG has conducted numerous investigations and reports, highlighting the hazardous conditions faced by miners, including the use of child labor and the presence of toxic substances. The organization has also worked closely with the Indonesian government and international bodies to advocate for stronger regulations and enforcement in the tin mining sector. Through its efforts, ITWG has helped to bring attention to the plight of tin miners and has contributed to the development of safer mining practices and policies.

Indonesian Tin Working Group (ITWG) is a non-profit organization that was established in 2008. Its primary focus is on improving the working conditions and safety of tin miners in Indonesia. The group has been instrumental in raising awareness about the dangers of illegal mining and the impact of tin mining on the environment and local communities. ITWG has conducted numerous investigations and reports, highlighting the hazardous conditions faced by miners, including the use of child labor and the presence of toxic substances. The organization has also worked closely with the Indonesian government and international bodies to advocate for stronger regulations and enforcement in the tin mining sector. Through its efforts, ITWG has helped to bring attention to the plight of tin miners and has contributed to the development of safer mining practices and policies.

این سند به منظور شفاف‌سازی و تعریف استانداردهای اخلاقی و زیست‌محیطی برای تامین‌کنندگان و پیمانکاران شرکت اپل تهیه شده است. این سند به همراه سایر اسناد مرتبط، چارچوب اخلاقی و زیست‌محیطی شرکت اپل را تشکیل می‌دهد. این سند به صورت دوره‌ای به‌روزرسانی خواهد شد.

این سند شامل 1400 ماده است که به شرح زیر دسته‌بندی شده است: 1. اصول کلی (Supplier Code of Conduct) 2. استانداردهای زیست‌محیطی (Environmental Standards) 3. استانداردهای اجتماعی (Social Standards) 4. استانداردهای اخلاقی (Ethical Standards) 5. استانداردهای امنیتی (Security Standards) 6. استانداردهای حقوق مالکیت فکری (Intellectual Property Standards) 7. استانداردهای حقوق کارکنان (Labor Rights Standards) 8. استانداردهای حقوق بشر (Human Rights Standards) 9. استانداردهای حقوق کودکان (Child Labor Standards) 10. استانداردهای حقوق مجامع (Community Standards) 11. استانداردهای حقوق رقابت (Fair Competition Standards) 12. استانداردهای حقوق مصرف‌کنندگان (Consumer Rights Standards) 13. استانداردهای حقوق تامین‌کنندگان (Supplier Rights Standards) 14. استانداردهای حقوق پیمانکاران (Contractor Rights Standards) 15. استانداردهای حقوق سایر ذینفعان (Other Stakeholder Rights Standards).

این سند در سال 2014 به تصویب هیئت مدیره شرکت اپل رسیده است. این سند به همراه سایر اسناد مرتبط، چارچوب اخلاقی و زیست‌محیطی شرکت اپل را تشکیل می‌دهد. این سند به صورت دوره‌ای به‌روزرسانی خواهد شد. این سند شامل 630 ماده است که به شرح زیر دسته‌بندی شده است: 1. اصول کلی (Supplier Code of Conduct) 2. استانداردهای زیست‌محیطی (Environmental Standards) 3. استانداردهای اجتماعی (Social Standards) 4. استانداردهای اخلاقی (Ethical Standards) 5. استانداردهای امنیتی (Security Standards) 6. استانداردهای حقوق مالکیت فکری (Intellectual Property Standards) 7. استانداردهای حقوق کارکنان (Labor Rights Standards) 8. استانداردهای حقوق بشر (Human Rights Standards) 9. استانداردهای حقوق کودکان (Child Labor Standards) 10. استانداردهای حقوق مجامع (Community Standards) 11. استانداردهای حقوق رقابت (Fair Competition Standards) 12. استانداردهای حقوق مصرف‌کنندگان (Consumer Rights Standards) 13. استانداردهای حقوق تامین‌کنندگان (Supplier Rights Standards) 14. استانداردهای حقوق پیمانکاران (Contractor Rights Standards) 15. استانداردهای حقوق سایر ذینفعان (Other Stakeholder Rights Standards).

این سند به همراه سایر اسناد مرتبط، چارچوب اخلاقی و زیست‌محیطی شرکت اپل را تشکیل می‌دهد. این سند به صورت دوره‌ای به‌روزرسانی خواهد شد. این سند شامل 93 ماده است که به شرح زیر دسته‌بندی شده است: 1. اصول کلی (Supplier Code of Conduct) 2. استانداردهای زیست‌محیطی (Environmental Standards) 3. استانداردهای اجتماعی (Social Standards) 4. استانداردهای اخلاقی (Ethical Standards) 5. استانداردهای امنیتی (Security Standards) 6. استانداردهای حقوق مالکیت فکری (Intellectual Property Standards) 7. استانداردهای حقوق کارکنان (Labor Rights Standards) 8. استانداردهای حقوق بشر (Human Rights Standards) 9. استانداردهای حقوق کودکان (Child Labor Standards) 10. استانداردهای حقوق مجامع (Community Standards) 11. استانداردهای حقوق رقابت (Fair Competition Standards) 12. استانداردهای حقوق مصرف‌کنندگان (Consumer Rights Standards) 13. استانداردهای حقوق تامین‌کنندگان (Supplier Rights Standards) 14. استانداردهای حقوق پیمانکاران (Contractor Rights Standards) 15. استانداردهای حقوق سایر ذینفعان (Other Stakeholder Rights Standards).

این سند به همراه سایر اسناد مرتبط، چارچوب اخلاقی و زیست‌محیطی شرکت اپل را تشکیل می‌دهد. این سند به صورت دوره‌ای به‌روزرسانی خواهد شد. این سند شامل 93 ماده است که به شرح زیر دسته‌بندی شده است: 1. اصول کلی (Supplier Code of Conduct) 2. استانداردهای زیست‌محیطی (Environmental Standards) 3. استانداردهای اجتماعی (Social Standards) 4. استانداردهای اخلاقی (Ethical Standards) 5. استانداردهای امنیتی (Security Standards) 6. استانداردهای حقوق مالکیت فکری (Intellectual Property Standards) 7. استانداردهای حقوق کارکنان (Labor Rights Standards) 8. استانداردهای حقوق بشر (Human Rights Standards) 9. استانداردهای حقوق کودکان (Child Labor Standards) 10. استانداردهای حقوق مجامع (Community Standards) 11. استانداردهای حقوق رقابت (Fair Competition Standards) 12. استانداردهای حقوق مصرف‌کنندگان (Consumer Rights Standards) 13. استانداردهای حقوق تامین‌کنندگان (Supplier Rights Standards) 14. استانداردهای حقوق پیمانکاران (Contractor Rights Standards) 15. استانداردهای حقوق سایر ذینفعان (Other Stakeholder Rights Standards).

برای اطلاعات بیشتر، به وبسایت apple.com/supplierresponsibility مراجعه کنید.

وریته موافق است، اما نه با اپل

جانی ایوانز از کامپیوتر ورلد از دیگر خبرنگارانی است که در مقاله‌ای کوتاه، به طرح ادعای پانوراما مبنی بر نقض تعهدهای اپل درباره بهبود وضعیت کارگران و رد شدید ادعای فوق از سوی این شرکت پرداخته است. در بخشی از نوشته او می‌خوانیم: «دن ویدرمن از سازمان وریته (Verité) که برای بهبود اوضاع کار و پیش‌گیری از نقض حقوق بشر می‌کوشد، با نادیده گرفته شدن حقوق کارگران از سوی کارخانه‌های تحت پوشش اپل موافق است، اما با رویکرد بی‌بی‌سی نسبت به این موضوع نه.» از دید ویدرمن: «اپل اگر نگویم بیشتر، اما به‌اندازه هر شرکت بزرگ دیگری در حیطه الکترونیک چنین عملکردی دارد.»

پس از پخش مستند بی‌بی‌سی اپل اظهار داشت که همه ادعاهای مطرح شده در این فیلم را بررسی خواهد کرد. جف ویلیامز گفت: «همه اتهام‌ها را با جدیت پی‌گیری خواهیم کرد و هر ادعایی را بررسی می‌کنیم. ما می‌دانیم (در آن‌جاها) مشکلات زیادی وجود دارد و کار ما هرگز پایان پذیرفته است. تا زمانی که با همه اشخاص (شاغل) در زنجیره تأمین (محصولات) ما با احترام و نیکی که سزاوارشان است رفتار نشود، از پای نخواهیم نشست.» یکی از مواردی که ویلیامز و به گفته خود او تیم کوک را عمیقاً آزرده کرد، این بود که اپل پیش از این، واقعیت‌ها و دیدگاه‌های کمیته‌های حقوق بشر درباره عملکرد این شرکت را با دست‌اندرکاران برنامه پانوراما به‌اشتراک گذاشته

بود، اما در نسخه نهایی مستند بی‌بی‌سی به هیچ‌یک از آن‌ها اشاره‌ای نشده است. البته اپل می‌پذیرد که باید تلاش‌های خود را برای تأمین حقوق کارگران افزایش دهد. ویلیامز در بخشی از ایمیل خود خطاب به کارکنان اپل در بریتانیا نوشته بود: «واقعیت این است که ما در هر بررسی دقیق مواردی از نقض مقررات را پیدا کرده‌ایم و مهم نیست شرکتی که بررسی کرده‌ایم تا چه اندازه بزرگ بوده است. ما مشکلاتی را می‌یابیم، بهبودهایی را صورت می‌دهیم و سپس سطح (استانداردها) را ارتقا می‌بخشیم.»

نهاد China Labor Watch نیز در سال 2014 دو مورد از نقض حقوق کارگران را در دو شرکت Catcher و Jabil Circuit شناسایی کرده بود که شاید در گزارش آئی FLA Apple و گزارش سالانه پیشرفت مسئولیت تأمین‌کننده اطلاعات بیشتری درباره آن‌ها منتشر شود.

شکل 2: اپل در تازه‌ترین گزارش Supplier Responsibility Progress گفته است که در سال 2013 میلادی 31 بازرسی از پیش اعلام نشده صورت داده است.

همچنین، پانوراما اپل را به استفاده از قلع‌هایی متهم کرده بود که کودکان اندونزیایی استخراج می‌کنند و البته این موضوع را ثابت نکرده بود (شاید به علت این‌که واسطه‌های زیادی در این کار دست دارند و ردگیری قلع از زمان استخراج تا وقتی به کارخانه‌های تولید محصولات اپل می‌رسند کار سخت و پیچیده‌ای است). اما به نظر می‌رسد در این گونه موارد طرح اتهام ثابت نشده کار نادرستی باشد. البته این اتهام‌زنی برای پانوراما پیامدهایی هم داشته است. یک بار پس از آن‌که این برنامه شرکت پریمارک را متهم کرد که برای تولید پوشاک‌های خود کودکان را به کار و می‌دارد، ناچار شد عذرخواهی کند. اپل در پاسخ به ادعای پانوراما گفته است که به ایجاد اکوسیستمی امن و قانونی برای استخراج قلع در اندونزی کمک می‌کند و از این رو، به عضویت کارگروه قلع اندونزی درآمده است. کارگروه قلع اندونزی نهادی متشکل از شرکت‌هایی است که ادعا می‌کنند می‌کوشند نقض حقوق بشر در زنجیره تأمین محصولات گوناگون را متوقف کنند.

جانی ایوانز در پایان مقاله خود می‌نویسد، به نظر او اگر پانوراما به سه پرسش زیر پاسخ می‌داد، موقعیت نیرومندتری می‌داشت:

1. چرا در فیلم از بیان واقعیت‌ها و دیدگاه‌های کمیته‌های حقوق بشر درباره اپل سر باز زد؟
 2. وقتی پانوراما گزارش‌گران خود را به پگاترون فرستاد، با چه شرکت‌های دیگر تولیدکننده دستگاه‌های الکترونیک کاربردی (در صورت وجود) همکاری کرد؟
 3. آیا پانوراما اوضاع دیگر شرکت‌هایی را نیز که عضوی از زنجیره تأمین محصولات الکترونیک کاربردی هستند بررسی می‌کند؟ اگر نه، چرا؟
- وی می‌افزاید: «طبق اظهارات اپل، پرسش‌های نخست از این رو اهمیت ویژه‌ای دارند که آن‌چه پانوراما از اوضاع کار در پگاترون نشان داده است، اینک رفع شده‌اند. اگر خود اپل در گزارش‌های خود به چنین مشکلی اشاره کرده و گروه پانوراما این موقعیت را یافته بود تا آن را بررسی کند (یا برعکس)، پس چرا از آن سخنی نگفته است؟»

پی‌نوشت:

1. [فیلم مستند بی‌بی‌سی درباره بگاترون و استخراج قلع در اندونزی](#). به‌نوشته سایت بی‌بی‌سی مشاهده آن تنها برای کاربرانی ممکن است که به‌وسیله آی‌اس‌پی‌های بریتانیا از سایت بازدید می‌کنند
2. [گزارش‌های Responsibility Progress Supplier](#)
3. [متن کامل ایمیل حف ویلیامز](#)
4. [مقاله ریچارد بیلتون از سایت بی‌بی‌سی درباره مستند بانوراما با موضوع تعهدات نقض شده ایل](#)

منابع:

- پی‌سی ورلد
- کامپیوتر ورلد
- بی‌بی‌سی
- تلگراف

تاریخ انتشار:

19 بهمن 1393

نشانی منبع: <https://www.shabakeh-mag.com/are-network/280>